

Viljamarkkinoiden riskinhallinta

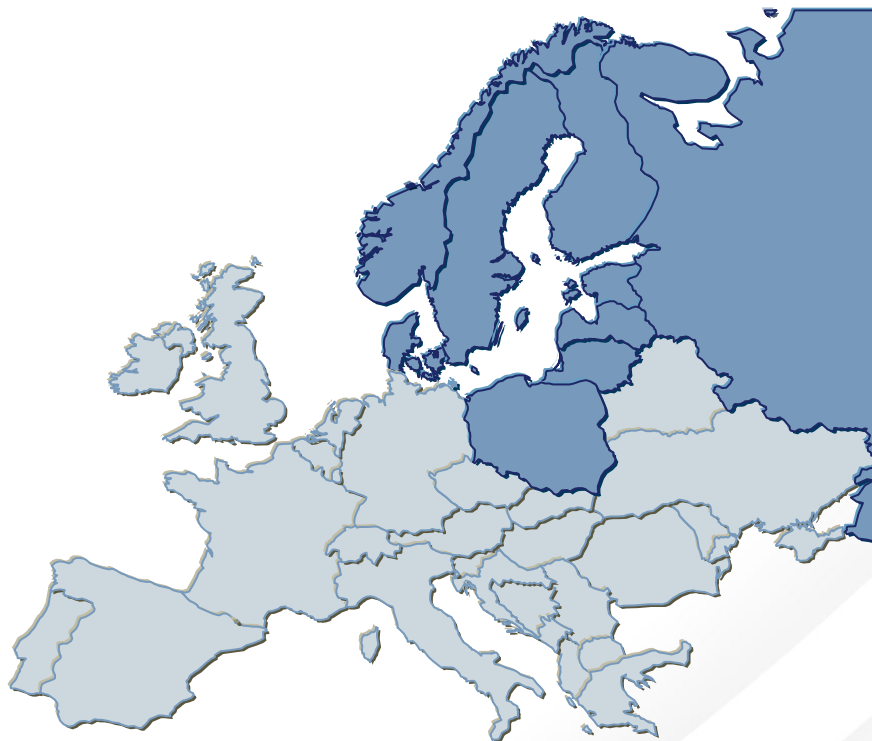
Jämsä 24.2.2011

Timo Jaakkola

Nordea – vakaata toimintaa yhdeksällä markkina-alueella

Nordean kotimarkkinat

11 miljoonaa asiakasta

9 kotimarkkinat
Noin 10 miljoonaa henkilöasiakasta
750 000 yritysasiakasta, mukaan lukien
Pohjoismaiden 500 suurinta yritystä

Laaja jakeluverkosto

1 400 konttoria ja
6 miljoonaa verkkopankkiasiakasta

Vahva taloudellinen asema

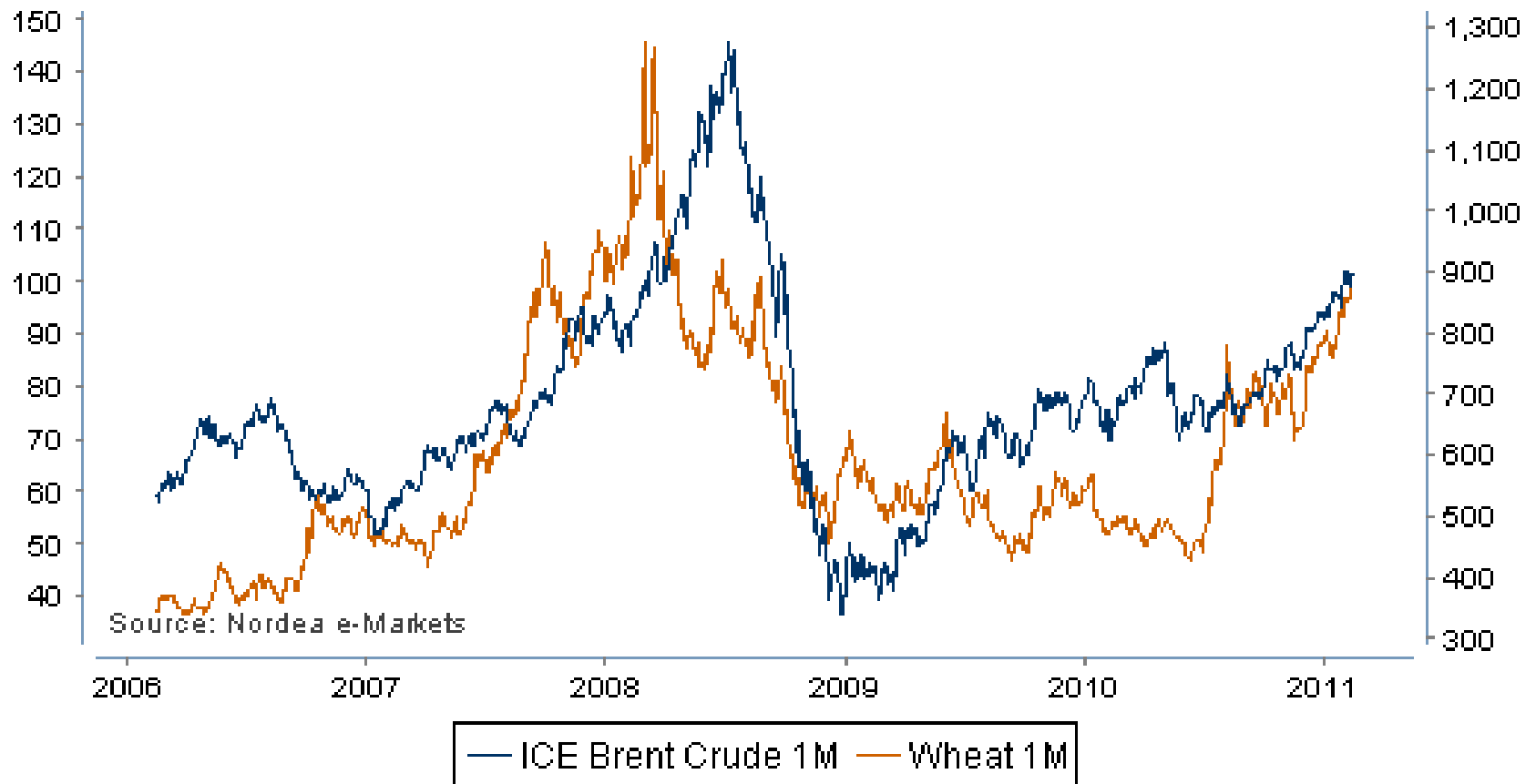
Tuotot 9,3 miljardia euroa (2010)
Varat 581 miljardia euroa (2010)
Oma pääoma 25 miljardia euroa
Luottoluokitus AA

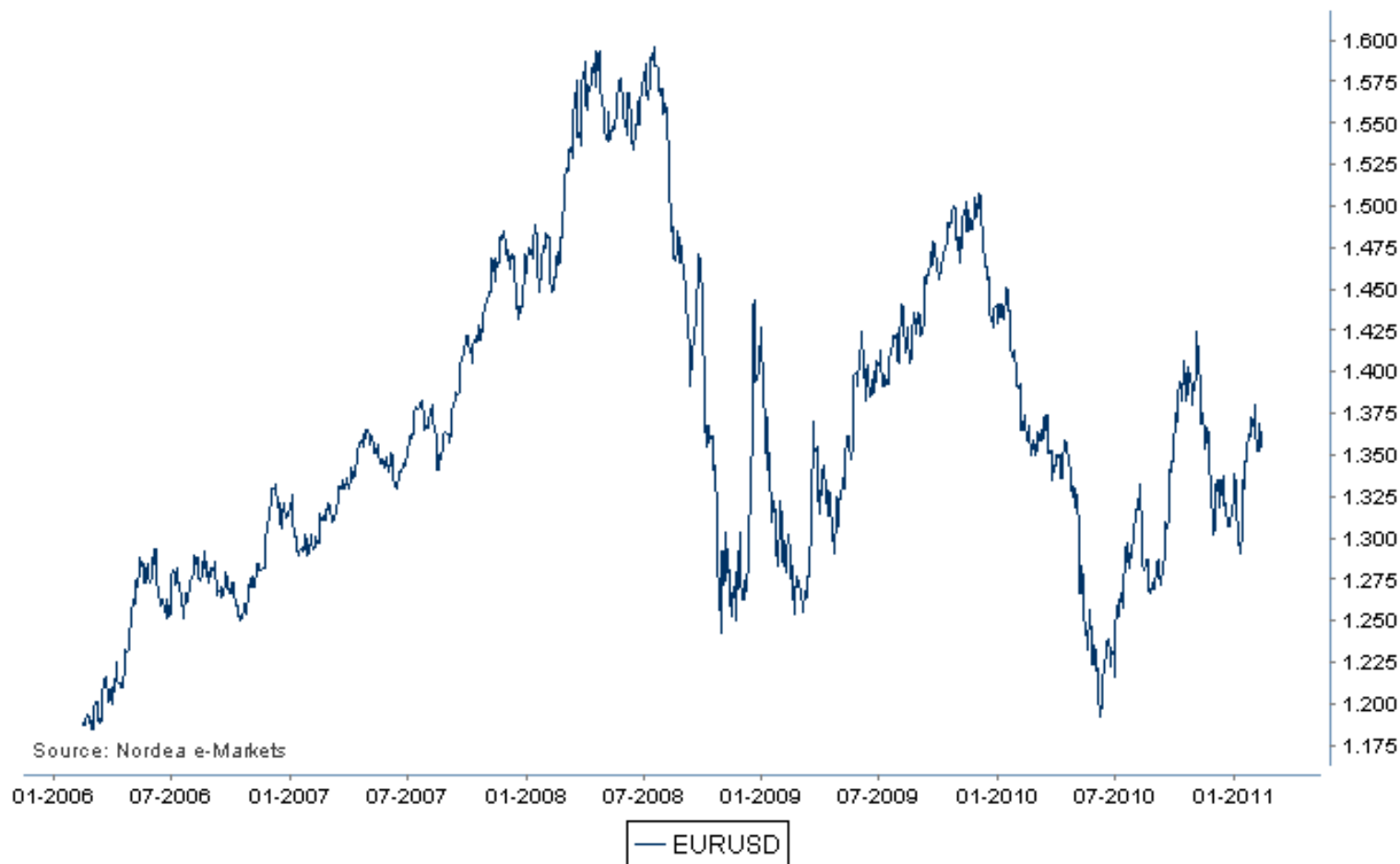
Markkina-arvo 33 mrd. euroa

Yksi Pohjoismaiden suurimmista yhtiöistä
Euroopan kymmenen suurimman
vähittäispankin joukossa
Toinen kahdesta pohjoismaisesta Forbes 100
-yhtiöstä

Öljyn ja vehnän hinnat seuraavat toisiaan – talouskasvu lisää kulutusta ja nostaa hintoja

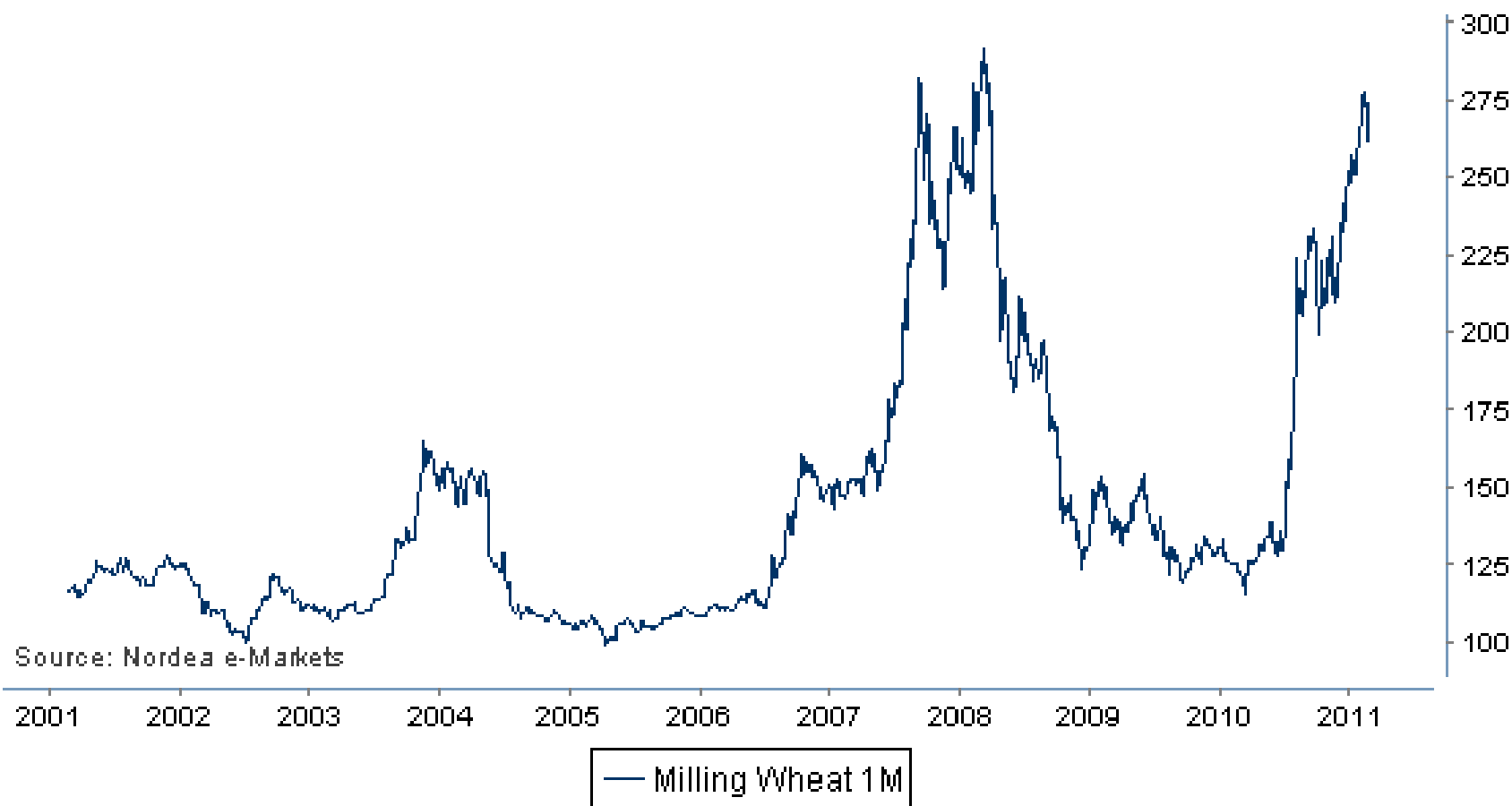
Euron ja dollarin kurssi vaikuttaa mm. viljan, sianlihan, öljyn ja koneiden hintoihin

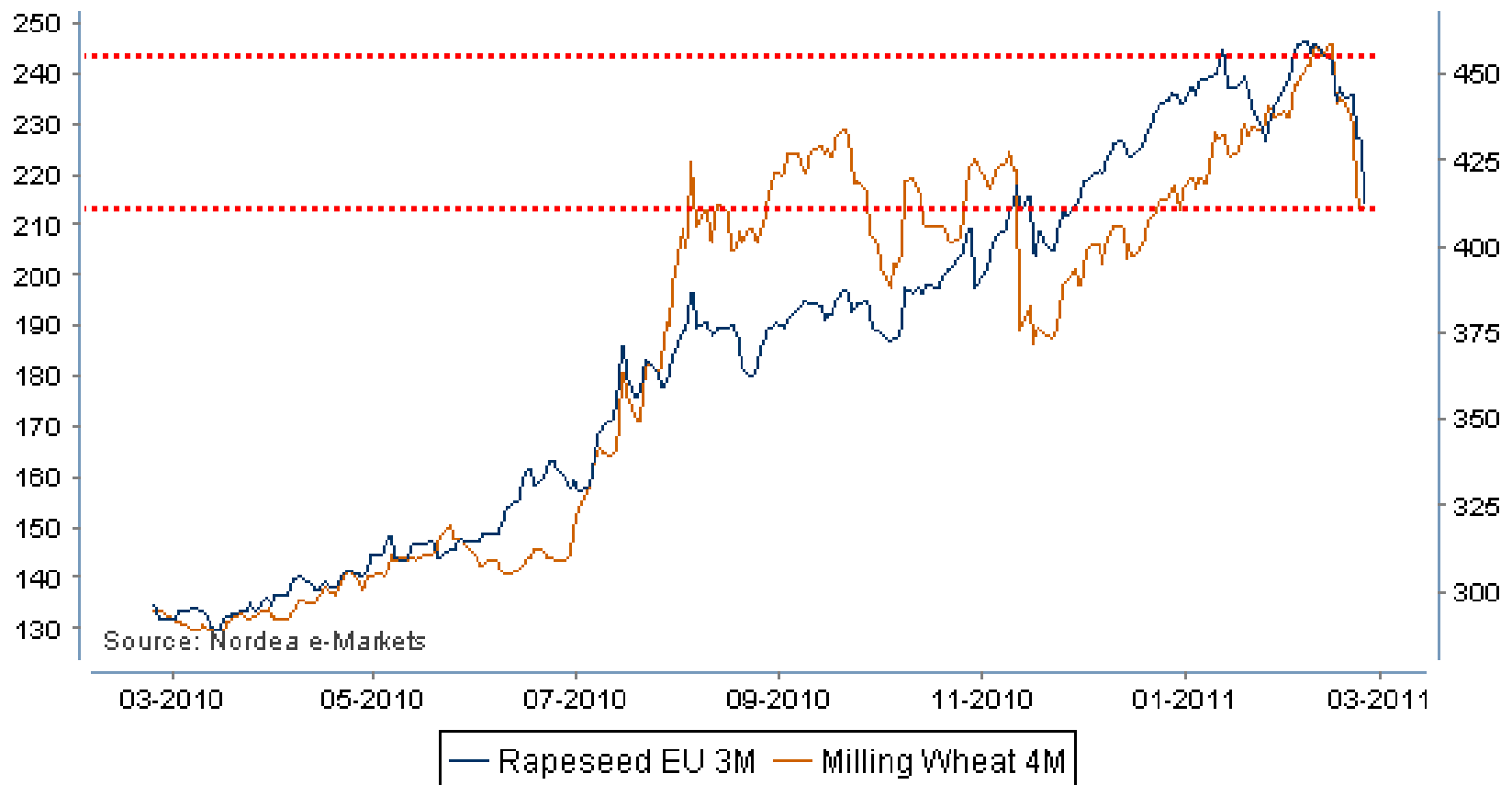

Viljan hintavaihtelu on lisääntynyt merkittävästi viimeisten 5 vuoden aikana

NYSE Euronext, Pariisi

Kuluvalle viikolla uuden sadon hinnat ovat tulleet alas – taso on edelleen korkea

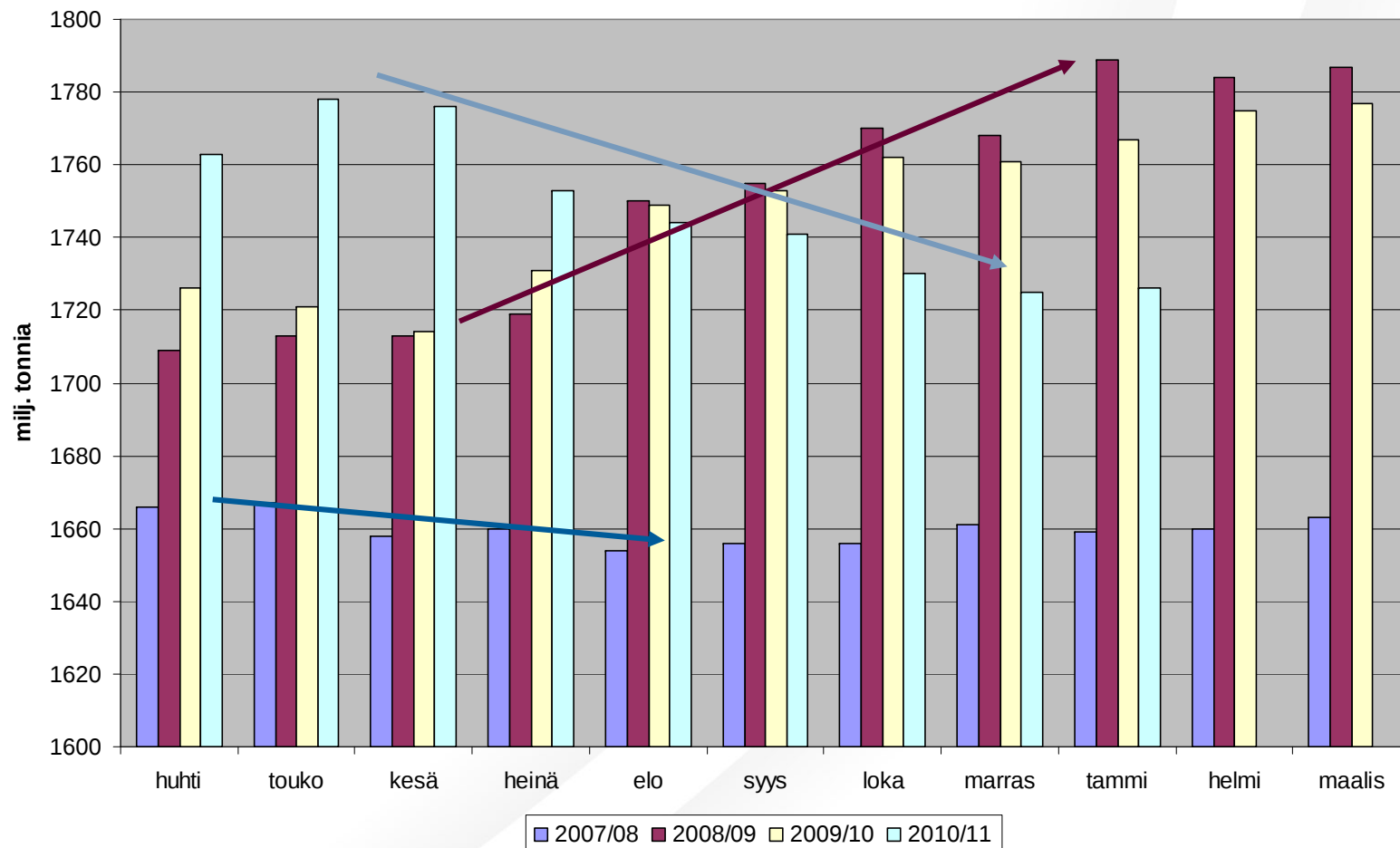

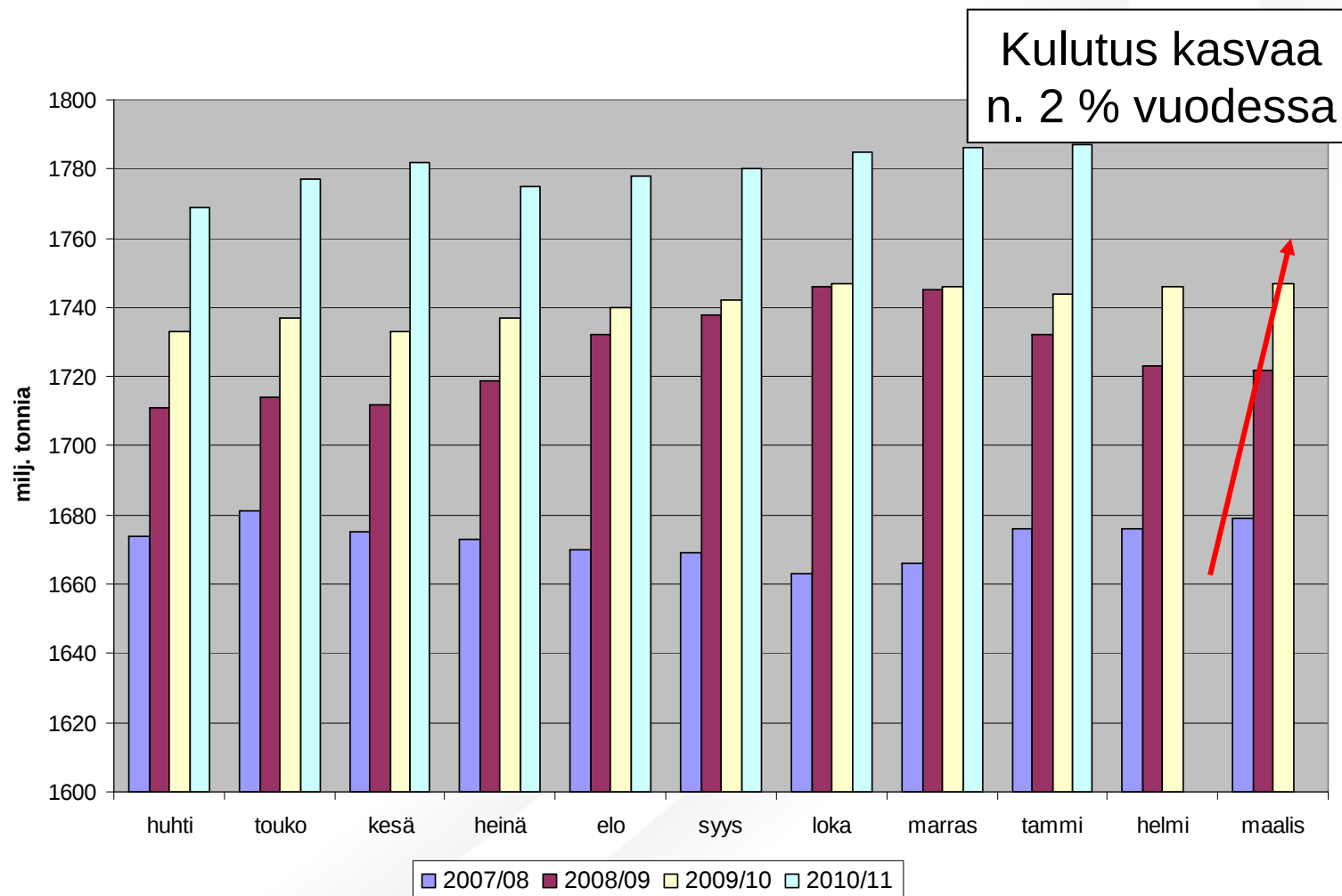
... ja vielä seuraavallekin vuodelle, CME 12/12

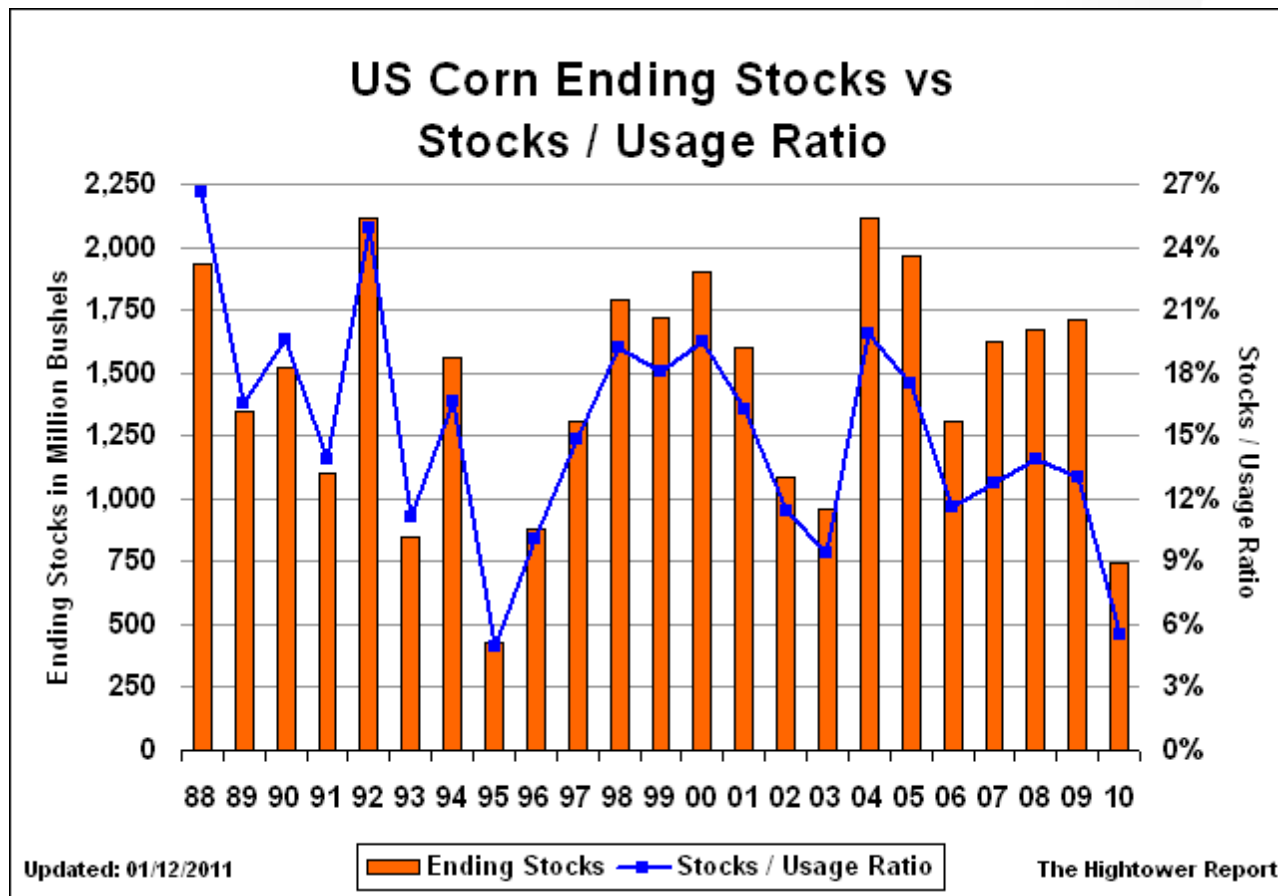
Viljan tuotantoennuste, IGC

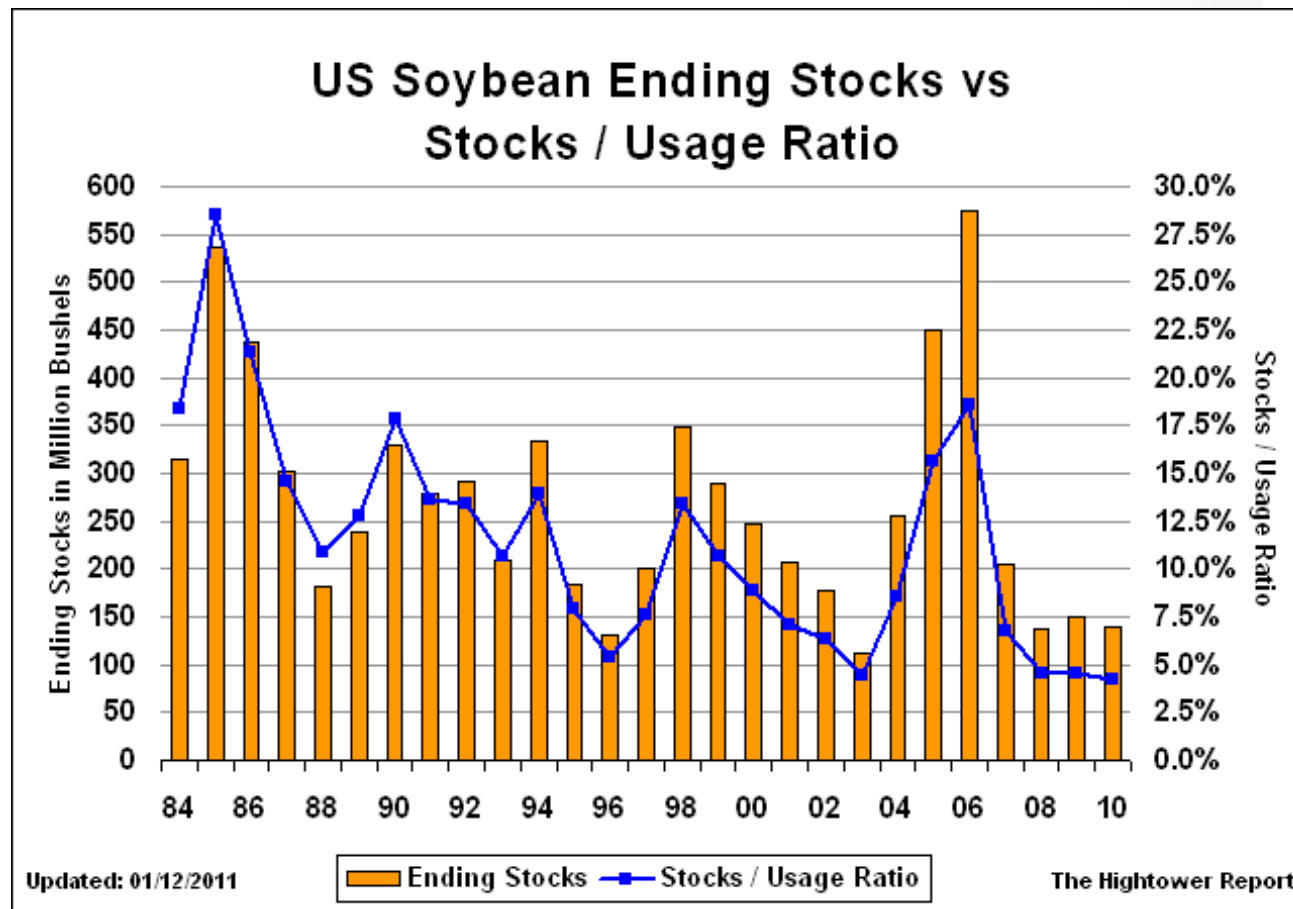
Viljan kulutusennuste, IGC

Rehuviljavarastot putoavat erittäin alas

... samoin soijavarastot

Hintoja vahvistaa

- **Kysyntävetoinen markkina**
 - Sääongelmista seuraava tuotannon supistuminen ja tuontitarpeen kasvu
- **Markkinoiden säätely ja rajoitukset**
 - Venäjän ja Ukrainan vientirajoitukset
 - Edellisen hintapiikin aikana mm. Argentiinan ja Venäjän vientirajoitukset
 - Hinnan nousun rajoittaminen leikkaa myös seuraavan vuoden satoa
- **Euron heikentyminen suhteessa dollariin**
 - Parantaa EU:n vientikilpailukykyä, nostaa vientihintoja ja lisää viljan käyttöä
- **Laskevat satoennusteet ja syyskylvöjen mahdolliset ongelmat**
- **Spekulatiivinen kauppa**
 - Toimiville markkinoille välttämätöntä - lisää ostajia ja myyjiä
 - Tutkimusten mukaan ei aiheuta hintapiikkejä, mutta voi vahvistaa niitä
 - Suomessa lähes kaikki viljakauppa on spekulatiivista kauppaa

Hintoja laskee

- **Tuotannon kasvun lisäämä tarjonta**
 - Korkea hinta kannustaa panostamaan
 - Eteläisen pallonpuoliskon sato tulee kauppaan alkuvuodesta
 - Pohjoisen pallonpuoliskon kylvöalojen kehitys
- **Normaali kasvukausi ilman merkittäviä sääongelmia tärkeissä viejämaissa**
- **Korkea hinta alkaa leikata kysyntää**
- **Varastoja puretaan**
- **Vientirajoituksia helpotetaan**
- **Euro vahvistuu**
- **Futuurikaupan paino siirtyy ostosta myyntiin**

Tilanne helmikuussa 2012

- Australian sato kärsi tulvista ja kuivuudesta
- Etelä-Amerikan soijasadosta tulossa erittäin hyvä
- Kiinan syysviljat kärsivät kuivuudesta
- Mustanmeren alueen vilja-alueiden viljelijöiden talous kireällä – saattaa vähentää tuotantopanosten käyttöä
- Euroopan syysviljat talvehtineet normaalisti

Syysvehnää Itä-Englannista helmikuussa 2011

Miten markkinariskejä voi hallita

- **Vahva talous puskuroid markkinahintojen vaihtelua**
 - Erityishuomio kiinteiden kustannusten hallintaan
 - Korkoriskien hallinta on osa velkaisen tilan markkinariskien hallintaa
- **Markkinoihin sovitettu tuotannon määrä ja laatu**
 - Markkinainformaation saatavuus ja laatu
 - Kyky toimia käytettävissä olevan informaation edellyttämällä tavalla
- **Kannattavuuden turvaava kiinteähintainen sopimustuotanto**
- **Varastojen hyödyntäminen**
- **Hintasuojauskset futuureilla**
 - Suomessa nyt: vehnä, rapsi, soija, polttoöljy, korko, valuutat
 - Tulevaisuudessa myös: maitojauhe, voi, mallasohra, porsaat, sianliha, sahatavara
- **Hintavaihtelu on toimivien markkinoiden ominaisuus, ei vika**

Johdannaismarkkinat

- **Aloitius Chicagossa 1848**
 - Tavoitteena vähentää syksyn runsaan tarjonnan aiheuttamaa hintojen laskua
- **Futuurikaupassa mahdollisuus ostaa ja myydä etukäteen**
 - Fyysisen tuotteen kauppa voidaan siirtää osapuolille sopivampaan ajankohtaan ilman hintariskiä
- **Avoin ja läpinäkyvä markkina**
 - Paljon ostajia ja myyjiä
 - Hinnat, ostot ja myynnit avoimesti kaikkien markkinaosapuolten nähtävissä
- **Tehdään hyödykepörsseissä (mm. CME, NYSE Euronext)**
 - Tarkasti määritellyt tuotteet (mm. määrä, laatu, noteerausaika ja paikka)
 - Tarkasti määritellyt säännöt, vastuut ja vakuudet
 - Väärinkäytökset erittäin harvinaisia

Suojautumisen periaatteet

- **Maataloustuotteiden fyysinen kauppa ja suojaaminen hoidetaan erillään**
 - Fyysinen kauppa
 - Ostajia voidaan vaihtaa tai kilpailuttaa suojausaikana, koska suojautuminen hoidetaan erillään toimituksista
 - Suojautuminen
 - Suojautuminen tehdään Nordean kanssa
 - Suojaus ei johda maataloustuotteiden fyysiseen toimitukseen, ainoastaan raha liikkuu asiakkaan ja Nordean välillä
 - Toteutuneet viljakaupat eivät vaikuta suojauksen ehtoihin
- **Suojaus kompensoi markkinahinnan muutokset**
 - Suojattuja hintoja voidaan käyttää mm budjetoinnissa
- **Maataloustuotteiden pääasiallinen suojaustuote on futuuri.**

Esimerkki riskien hallinnasta futuurikaupan avulla

- myyjän suojaus (Yksi sopimus on 50 t)

Esimerkki 1.					per 50 t
Myydään tammikuun 2012 (01/12) vehnäfutuuuri hintaan	230	€/t			
Käteishinta tammikuussa 2012	190	€/t			
Ostetaan takaisin 01/12 vehnäfutuuuri hintaan	190	€/t			
Futuurikaupassa voitetaan	40	€/t	2000	€	
Käteiskaupan tuotto	190	€/t			
Netto	230	€/t			
Esimerkki 2.					
Myydään tammikuun 2012 vehnäfutuuuri hintaan	230	€/t			
Käteishinta tammikuussa 2012	270	€/t			
Ostetaan takaisin 01/12 vehnäfutuuuri hintaan	270	€/t			
Futuurikaupassa hävitään	-40	€/t	-2000	€	
Käteiskaupan tuotto	270	€/t			
Netto	230	€/t			

Pankki maksaa asiakkaalle

Suojautuminen hintavaihteluilta

Asiakas maksaa Pankille

Esimerkki riskien hallinnasta futuurikaupan avulla 2.

- ostajan suojaus (Yksi sopimus on 50 t)

Esimerkki 2.				per 50 t
Ostetaan marraskuun 2011 (11/11) vehnäfutuuuri hintaan	230	€/t		
Käteishinta marraskuussa 2011	270	€/t		
Myydään takaisin 11/11 vehnäfutuuuri hintaan	270	€/t		
Futuurikaupassa voitetaan	40	€/t	2000	€
Käteiskaupan hinta	270	€/t		
Ostettavan viljan nettokustannus	230	€/t		
Esimerkki 2.				
Ostetaan marraskuun 2011 vehnäfutuuuri hintaan	230	€/t		
Käteishinta marraskuussa 2011	190	€/t		
Myydään takaisin 11/11 vehnäfutuuuri hintaan	190	€/t		
Futuurikaupassa hävitään	-40	€/t	-2000	€
Käteiskaupan hinta	190	€/t		
Netto	230	€/t		

Pankki maksaa asiakkaalle

Suojautuminen hintavaihteluilta

Asiakas maksaa pankille

Esimerkki vehnän myyjän futuurisuojauksesta vuodelle 2009 (NYSE Euronext, Pariisi)

Futuurikauppa:

- Myydään 15.3.2009 kaksi tammikuun 2010 vehnäfutuuria hintaan 147 €/t (31.3. 140 €/t), jolloin kaupan kokonaisarvo on 14 700 €
- Tässä vaiheessa ei liikutella rahaa, tarvitaan vain n. 1500 € vakuus
- Viljelijä ostaa futuurit takaisin 30.11.2009 päivän hintaan 128,50 €/t, jolloin kaupan kokonaisarvo on 12 850 €
- Pankki tilittää asiakkaalle erotuksen 1 850 €, josta perii 0,5 % provision sekä myynnistä että ostosta eli 137,75 € → nettovoitto 1 712,25 € eli runsaat 17 €/t

Fyysisen viljan kauppa:

- Viljelijä myy 30.11. vehnänsä päivän hintaan 125 €/t, johon hän voi lisätä futuurikaupasta saamansa tuoton 17 €/t → yhteensä 142 €/t
- Ero kiinteähintaiseen sopimukseen – 8 €/t (jos 100 % kiinnitys, 50 % kiinnityksellä ± 0 e/t), mutta ilman laaturiskiä
- Jos vehnä menee rehuksi, viljelijän tuotoksi tulee 105 €/t + 17 €/t → 122 €/t

Esimerkki broilertilan rehuostojen suojauksesta vehnäfutuureilla vuodelle 2010 (NYSE Euronext, Pariisi)

Futuurikauppa:

- Ostetaan 10 marraskuun 2010 myllyvehnäfutuuria 7.4.2010 hintaan 126,50 €/t, jolloin kaupan kokonaisarvo on $500 \text{ t} \times 126,50 \text{ €/t} = 63\,250 \text{ €}$
- Tässä vaiheessa raha ei liiku, tarvitaan vain vakuus n. 10 000 €
- Viljelijä myy futuurit takaisin 23.8. hintaan 214,50 €/t, jolloin kaupan kokonaisarvo on $500 \text{ t} \times 214,50 \text{ €/t} = 107\,250 \text{ €}$
- Pankki tilittää asiakkaalle erotuksen provisioilla vähennettynä (0,5 % ostosta ja myynnistä = $316,25 + 536,25 = 852,50 \text{ €}$) eli 43 147,50 €, jolla asiakas voi kuitata kasvanutta rehulaskua

Fyysinen kauppa:

- Broilertuottaja ostaa naapuriltaan 500 t vehnää 15.9. hintaan 205 €/t ja sopii toimitusajan tammikuuksi jolloin omat vehnät on syötetty loppuun
- Kaupan kokonaisarvo on 102 500 €, josta futuurikaupan tuoton vähentämisen jälkeen jää maksettavaa 59 352,50 € eli 118,7 €/t

Hinnoittelu ja vakuusvaatimus viljafutuurikaupassa 2/2011

• Vakuusvaatimus

- 40 % kaupan kokonaisarvosta
- Esim. 2 myllyvehnäsopimusta
11/2011 hintaan 210 €/t = 21 000 € ja
siitä 40 % = 8 400 €
- Vakuuden tarkoitus on kattaa asiakkaan riski futuurikaupan mahdollisista tappioista
- Pankki antaa oman vakuutensa pörssille jokaisesta tekemästään kaupasta
- Vakuusvaatimus on sidottu hintavaihteluun

• Pankin palkkio

- Provisioperuste
- Peritään kauppohen yhteydessä
- Provisio näkyy käytännössä hintaan tehtävänä muutoksena
- Maatalousjohdannaisten kaupassa provisio on 1 % jokaisen tehtävän kaupan kokonaisarvosta (käytännössä jokaiseen suojaukseen sisältyy kaksi kauppaa)
- Provisio on korvaus pankin ja pörssin palvelusta sekä pankin vakuudeksi sitomasta pääomasta
- Asiakkaan futuurikauppojen voitot tai tappiot eivät ole pankin tappioita tai voittoja

Miten hinnoittelu toimii käytännössä?

Myynti								
				kokonais-	Nordean	Provisio	Vakuus-	Vakuus
Futuuri	kpl	á t	hintaa e/t	arvo	provisio-%	euroina	vaatimus	euroina
Vehnä, Pariisi 01/12	2	50	230	23 000 €	1 %	230 €	40 %	9 200 €
				kokonais-	Nordean	Provisio		
Osto	kpl	á t	hintaa e/t	arvo	provisio-%	euroina		
Vehnä, Pariisi 01/12	2	50	210	21 000 €	1 %	210 €		
Osto- ja myyntihinnan erotus				2 000 €				
Netto provision jälkeen				1 560 €				
Fyysinen viljakauppa								
Myllyvehnä		100	180	18 000 €				
				Yhteensä	Ero			
Futuuri- + fyysinen viljakauppa				19 560 €	1 560 €			
			€/t	195,6 €	16 €			
Basis = käteishinnan ja pörssihinnan erotus:				-30 €				

Hintaero eli basis

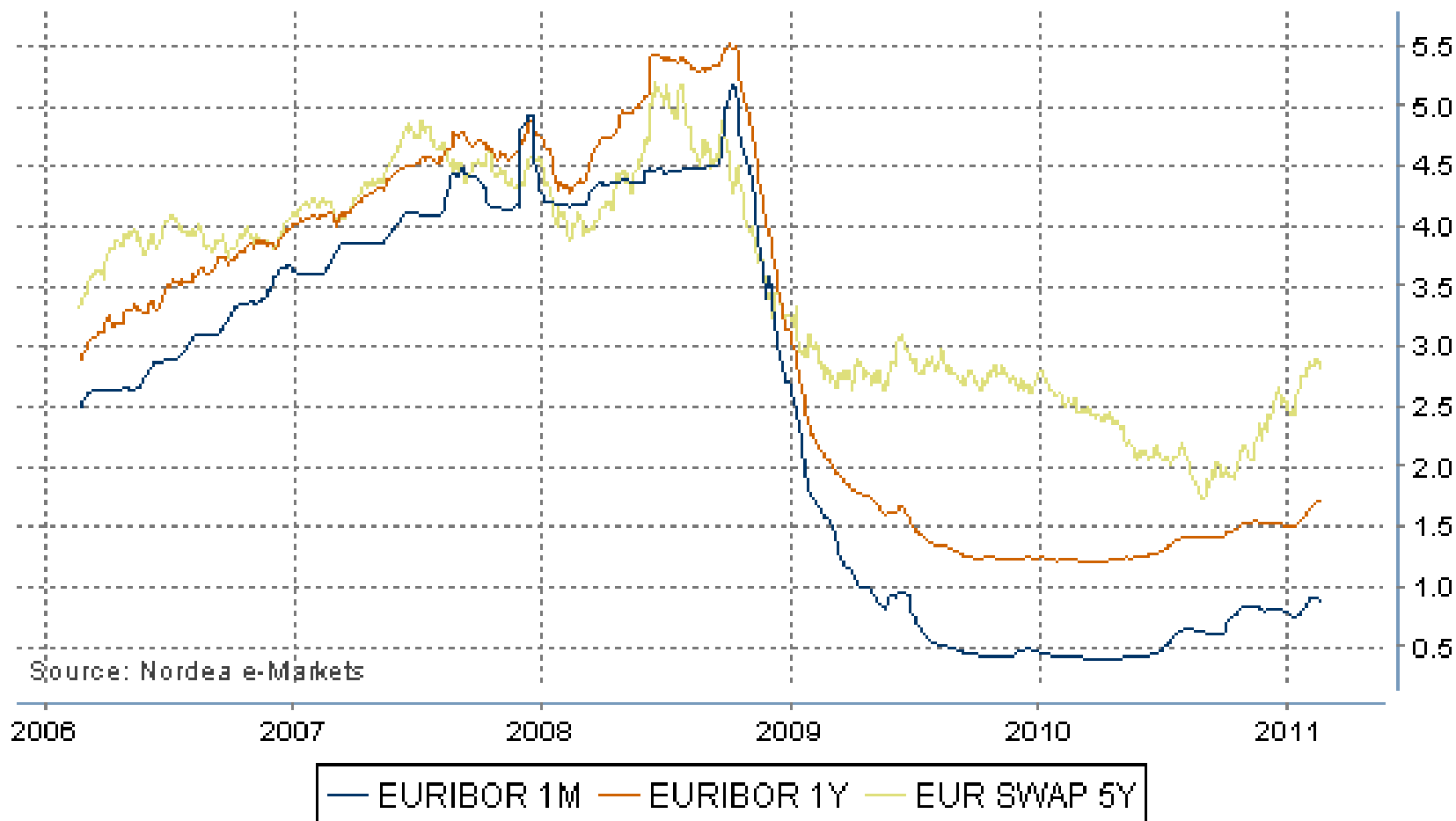
- Paikkakunnan käteishinnan ja pörssihinnan erotus
- Vaikuttaa mm. paikallinen markkinatilanne, rahtikustannus, kaupan koko, laatu, lastausolosuhteet ja välityspalkkiot
- Esim. ranskalainen viljelijä myy vehnää pörssihinnalla 260 €/t:
- Suomessa rahti, välityspalkkiot, laatukorjaukset, markkina- ja kilpailutilanne

Vehnän pörssihinta fob Rouen	260 €/t
- Rahtikustannus	10 €/t
- Vastaanotto ja purku	3 €/t
- Välittäjän palkkio	7 €/t
- Tilahinta	240 €/t

Korot ovat edelleen alhaalla – hyvä aika suojautua korkoriskeiltä

Toimenpiteet käytännössä

1. Nordea Master –yleissopimuksen ja sen futuuriliitteen allekirjoittaminen Nordean konttorissa
2. Tuote- ja riskikuvauksen lukeminen
3. Suojauspäätöksen tekeminen
4. Markkinahintojen päivittäminen Nordea Marketsista tai muusta luotettavasta lähteestä, esim. www.euronext.com
5. Suojauksen toteuttaminen puhelimitse
 - Puhelun vastapuolina ovat aina Nimenkirjoittaja (asiakkaan puolesta) ja Nordea Marketsin edustaja
 - Tämä on molempia osapuolia sitova toimenpide
6. Suojaussopimuksen allekirjoittaminen ja palauttaminen
 - Toimitetaan asiakkaalle normaalisti muutaman pankkipäivän kuluessa faksilla tai postilla

Edut ja haitat

- **Edut**

1. Suoja markkinahintojen muutoksilta
 - Suojatun tuotteen hinta etukäteen tiedossa
 - Ei yllätyksiä budjetoituihin arvioihin verrattuna
2. Pääomaa ei tarvitse sitoa varastotiloihin ja varastoitaviin tuotteisiin
 - Vaikka futuurisopimuksia ostetaan ja myydään, raha liikkuu vain kauppoja suljettaessa (esim. kun myyty futuurisopimus ostetaan takaisin)
3. Sopimuksen purkaminen on mahdollista ennen eräpäivää
 - Joustavampi vaihtoehto kiinteähintaiseen fyysiseen sopimukseen verrattuna – ei esim. sato- ja laaturiskiä
4. Mahdollista tehdä eri valuutoissa esimerkiksi EUR tai USD
5. Erittäin helppoa verrattuna oman pörssitilin avaamiseen

- **Haitat**

1. Markkinahintojen muutokset asiakkaan kannalta edulliseen suuntaan eivät hyödytä asiakasta
2. Kotimaan hintataso ei aina seuraa pörssien hintakehitystä

Nordean ratkaisut kehittyville maatilayrityksille

- **Monipuoliset rahoitusratkaisut**
 - Pankki- ja korkotukilainat
 - Rahoitusyhtiötuotteet
 - Markkinoiden monipuolisin tuotevalikoima korkoriskien hallintaan
- **Toimivat maksuliikepalvelut**
 - Tilit, verkkopankit ja kortit kaikkiin tarpeisiin
- **Monipuoliset ratkaisut markkinariskien hallintaan**
 - Viljan, öljykasvien, rehujen, energian ja korkojen suojausmahdollisuudet
- **Oma pankkineuvoja yritystoiminnan tukena**
 - Apuna alueellinen, valtakunnallinen ja pohjoismainen asiantuntijaverkosto

Yleistä hyödykejohdannaisiin liittyvistä riskeistä

- **Hyödykejohdannaistransaktiota koskeva sopimus sitoo ostajaa ja myyjää viimeiseen eräpäivään asti, eikä sitä voida peruuttaa ilman sulkevaa transaktiota.**
- **Tarkempi kuvaus tuotteen riskeistä ilmenee erillisestä tuotekuvauksesta, jonka asiakkaan edellytetään lukeneen ennen hyödykejohdannaistransaktion tekemistä.**

Hintariski

- **Futuurit, termiinit ja swapit**

- Johdannaisesta aiheutuva voitto/tappio riippuu kohde-etuuden markkina-arvon muutoksista ja on rajaton*. Tämän vuoksi johdannaisen ostaja/myyjä voi joutua asettamaan vakuuksia tai tekemään panttauksia. Aiempi kohde-etuuden hintakehitys ei ole tae tulevasta hintakehityksestä, ja hintariski on ostajalla/myyjällä.

*Teoreettisesti hinta ei voi pudota alle nollan.

- **Optiot**

- Optiosta saatava voitto/tappio aiheutuu kohde-etuutena olevan tuotteen markkina-arvon muutoksista. Option ostajalle tuottomahdollisuus on rajaton ja potentiaalinen tappio on rajoitettu option preemioon. Option myyjälle potentiaalinen tappio on rajaton ja tuotto on rajoitettu option preemioon. Sekä option ostaja että myyjä voivat joutua asettamaan vakuuksia tai tekemään panttauksia. Aiempi kohde-etuuden hintakehitys ei ole tae tulevasta hintakehityksestä, ja hintariski on tuotteen ostajalla/myyjällä.

Basis-riski

- **Basis = Suojatun tuotteen spot-hinta – johdannaisen hinta**
- **Basis-riski tarkoittaa epätäydellistä korrelaatiota konkreettisen tuotteen ja rahoitusinstrumentein suojatun tuotteen välillä.**
- **Hyödykkeiden hinnat perustuvat viitelatuihin, jotka toimitetaan viitekohteisiin. Basis-riski aiheutuu tilanteesta, jossa fyysisen transaktion laatu ja toimituskohde eroavat johdannaisen kohde-etuuden laadusta ja toimituskohteesta. Nordea Pankki Suomi Oyj:n ja vastapuolen sitoumus koskee johdannaiskaupankäynnin kohteena olevaa viitelatua. Basis-riski jää ostajan/myyjän kannettavaksi.**
- **Basis-riskin seurauksena suojausstrategian tuotot tai tappiot eivät ole täydellisesti ennalta määriteltävissä.**

Luottoriski

- Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, ettei Nordea Pankki Suomi Oyj kykene suoriutumaan velvollisuuksistaan johdannaisten voittojen ja tappioiden tilityksen yhteydessä. Jos Nordea Pankki Suomi Oyj ei suoriudu velvollisuuksistaan, muodostuu ostajalle/myyjälle saatava Nordea Pankki Suomi Oyj:ltä.
 - Luottoriskiä voidaan arvioida käyttämällä riippumattomien luottoluokittajien luottoluokituksia. Merkittävimmät luottoluokittajat ovat Standard & Poor's sekä Moody's. Lisäinformaatiota löytyy internet-osoitteissa www.standardpoors.com, www.moody.com ja www.nordea.com.
 - Luottoluokitus on arvio Nordea Pankki Suomi Oyj:n vakavaraisuudesta ja riskistä ajautua maksuvaikeuksiin. Nordea Pankki Suomi Oyj luottoluokitukset ovat seuraavat:
 - S&P: AA-
 - AAA on luottoluokituksista korkein ja C matalin.
 - Moody's*: Aa1
- *Helmikuu 2009

Lisätietoja:

Timo Jaakkola

timo.jaakkola@nordea.fi

P. 0400 732 145

Rami Palin

rami.palin@nordea.com

P. 09 3695 311